

В. К. ЛІХАЧОВ

АКУШЕРСТВО

ТОМ 2.

СУЧАСНА АКУШЕРСЬКА ПРАКТИКА

Підручник

Вінниця
Нова Книга
2022

УДК 618.2/7 (075.8)

Л65

Рекомендовано вченою радою Української медичної стоматологічної академії як підручник для здобувачів вищої освіти, лікарів-інтернів (протокол засідання вченої ради УМСА від 24.06.2020 року №11)

Рецензенти:

О. В. Булавенко, доктор медичних наук, професор, зав. кафедри акушерства і гінекології № 2 Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова.

О. В. Кравченко, доктор медичних наук, професор, зав. кафедри акушерства, гінекології та перинатології Вищого державного навчального закладу України “Буковинський державний медичний університет”.

В. І. Похилько, доктор медичних наук, професор кафедри педіатрії №1 з пропедевтикою та неонатологією Полтавського державного медичного університету, заслужений лікар України.

Ліхачов В. К.

Л65 Акушерство. Том 2. Сучасна акушерська практика/В. К. Ліхачов. –
Вінниця : Нова Книга, 2022. – 512 с.
ISBN 978-966-382-909-8

У підручнику наведено сучасні відомості з акушерства, засновані на принципах доказової медицини. Використані численні, оприлюднені в останні роки, гайдлайни, клінічні настанови, протоколи, практичні рекомендації, розроблені у Великій Британії, США, ЄС, Австралії, Новій Зеландії та інших розвинених країнах.

Підручник сформований на сучасній програмній базі, написаний на високому теоретичному і практичному рівні, відображає сучасні підходи до етіології, патогенезу, діагностики та лікування актуальної акушерської патології.

У другому томі наведено дані щодо аномалії пологової діяльності, перебігу вагітності й пологів при багатоплідді, невиношування й переносування вагітності, акушерських кровотеч, прееклампсії, плацентарної недостатності, ізоімунних взаємовідносин матері й плода, інфекцій у вагітних, внутрішньоутробного інфікування плода, післяпологових інфекційних захворювань, невідкладних станів в акушерстві. Великий розділ присвячено екстрагенітальній патології у вагітних.

Підручник буде корисним для здобувачів вищої медичної освіти, лікарів-інтернів, практикуючих лікарів акушерів-гінекологів, лікарів-курсантів факультетів післядипломної освіти.

УДК 618.2/7 (075.8)

Всі права захищено. Жодна частина цієї книги не може бути відтворена в будь-якій формі без письмового дозволу власників авторських прав.

ISBN 978-966-382-909-8

© Ліхачов В. К., 2022

© Нова Книга, 2022

ЗМІСТ

Від автора	9
Перелік умовних скорочень	10
РОЗДІЛ 1. Аномалії пологової діяльності	15
1.1. Традиційні уявлення про аномалії пологової діяльності	16
1.1.1. Хибні перейми (патологічний прелімінарний період)	17
1.1.2. Слабкість пологової діяльності	19
1.1.3. Надмірно сильна пологова діяльність	23
1.1.4. Дискоординована пологова діяльність	24
1.2. Незадовільний прогрес пологів (уявлення про аномалії пологової діяльності згідно зі стратегією ВООЗ щодо забезпечення безпечного материнства)	27
РОЗДІЛ 2. Вагітність і пологи при багатоплідді	31
2.1. Етіопатогенез багатопліддя	32
2.2. Діагностика багатопліддя	36
2.3. Перебіг вагітності при багатоплідді	38
2.3.1. Специфічні ускладнення багатоплідної вагітності	39
2.4. Ведення вагітності при багатоплідді	44
2.5. Перебіг пологів при багатоплідді	47
2.6. Ведення пологів при багатоплідді	49
2.6.1. Ведення I періоду пологів	49
2.6.2. Ведення II періоду пологів	50
2.6.3. Ведення III періоду пологів	52
2.6.4. Ведення раннього післяпологового періоду	52
2.6.5. Критерії виписки зі стаціонару	52
РОЗДІЛ 3. Невиношування вагітності	53
3.1. Етіопатогенез невинношування вагітності	54
3.1.1. Генетичні чинники та хромосомні аномалії	56
3.1.2. Нейроендокринні причини	57
3.1.3. Імунологічні чинники	59
3.1.4. Інфекційні чинники	61
3.1.5. Істміко-цервікальна недостатність	62
3.1.6. Генітальні фактори	63
3.1.7. Екстрагенітальні захворювання матері і батька	63
3.1.8. Патологічний перебіг вагітності	63
3.1.9. Соціально-середовищні фактори	64
3.2. Клініка невинношування вагітності	64
3.2.1. Самовільний аборт	64
3.2.2. Передчасні пологи	65

3.3. Діагностика причин невиношування вагітності.	66
3.4. Тактика ведення та лікування жінок з невиношуванням вагітності.	73
3.4.1. Тактика ведення та лікування жінок із загрозою переривання вагітності в I і II триместрах.	74
3.4.2. Тактика ведення і лікування жінок з абортom “в ходу”	84
3.4.3. Тактика ведення та лікування жінок з неповним абортom	84
3.4.4. Тактика ведення жінок з повним абортom	85
3.4.5. Тактика ведення передчасних пологів	85
РОЗДІЛ 4. Переношена вагітність	92
4.1. Етіопатогенез переношування	93
4.2. Клініка і діагностика переношеної вагітності	94
4.3. Ускладнення запізнілих пологів	95
4.4. Тактика ведення переношеної вагітності та запізнілих пологів	96
4.4.1. Преіндукція пологів.	96
4.4.2. Індукція пологової діяльності	98
РОЗДІЛ 5. Акушерські кровотечі	100
5.1. Кровотечі в I половині вагітності	101
5.1.1. Самовільний аборт	101
5.1.2. Трофобластична хвороба.	102
5.1.3. Позаматкова вагітність	107
5.2. Допологові кровотечі й кровотечі в I та II періоді пологів	111
5.2.1. Передлежання плаценти	112
5.2.2. Передчасне відшарування нормально розташованої плаценти.	115
5.2.3. Розрив матки	119
5.3. Кровотечі в III періоді пологів.	122
5.3.1. Кровотечі, зумовлені патологією прикріплення плаценти до стінки матки.	122
5.3.2. Кровотечі, зумовлені патологією виділення відокремленого посліду.	127
5.3.3. Кровотечі з розривів м'яких тканин родових шляхів	131
5.3.4. Профілактика кровотеч у послідовому періоді шляхом його активного ведення	132
5.4. Післяпологові кровотечі	133
5.4.1. Атонічні післяпологові кровотечі	135
5.4.2. Затримка частин посліду в порожнині матки	154
5.4.3. Розрив матки і м'яких тканин родових шляхів	155
5.4.4. Емболія амніотичною рідиною	155
5.4.5. Коагулопатичні кровотечі	156
РОЗДІЛ 6. Преекламсія. Екламсія	157
6.1. Термінологія і класифікація	158
6.2. Етіопатогенез преекламсії / екламсії.	159
6.3. Клініка і діагностика преекламсії та екламсії	162
6.3.1. Клініка і діагностика преекламсії	162
6.3.2. Клініка і диференціальна діагностика екламсії	165
6.3.3. Діагностичні й тактичні помилки при наявності преекламсії / екламсії	167

6.4. Лікування прееклампсії/еклампсії	167
6.4.1. Базова терапія прееклампсії/еклампсії	167
6.4.2. Додаткові методи лікування прееклампсії/еклампсії	175
6.5. Невідкладна допомога при нападі еклампсії	178
6.5.1. Алгоритм надання медичної допомоги при нападі еклампсії	178
6.5.2. Розродження жінок з еклампсією	178
6.5.3. Контроль за станом жінок з еклампсією	179
6.5.4. Штучна вентиляція легень при лікуванні еклампсії	179
6.6. HELLP-синдром та інші ускладнення, що супроводжують прееклампсію/еклампсію	180
6.7. Реабілітація жінок, які перенесли прееклампсію/еклампсію	184

РОЗДІЛ 7. Плацентарна недостатність. Затримка розвитку плода. Дистрес плода... 185

7.1. Плацентарна недостатність (дисфункція плаценти)	186
7.1.1. Етіопатогенез ПН	186
7.1.2. Класифікація плацентарної недостатності	188
7.1.3. Клініка і діагностика плацентарної недостатності	189
7.1.4. Лікування вагітних з плацентарною недостатністю	197
7.1.5. Профілактика плацентарної недостатності	199
7.2. Затримка розвитку плода	200
7.2.1. Чинники ризику виникнення затримки розвитку плода	200
7.2.2. Діагностика затримки розвитку плода	201
7.2.3. Алгоритм ведення вагітних із затримкою розвитку плода	202
7.3. Дистрес плода під час вагітності і пологів	203
7.3.1. Дистрес плода під час вагітності	203
7.3.2. Дистрес плода під час пологів	204

РОЗДІЛ 8. Ізоіммунні стосунки матері і плода. Резус-конфлікт

8.1. Введення в проблему	209
8.2. Системи антигенних детермінант плода	210
8.3. Етіологія і патогенез резус-іммунної відповіді	212
8.4. Вплив імуноконфліктної ситуації на організм вагітної та стан плода	214
8.5. Клініко-лабораторна діагностика імунологічного конфлікту організму матері і плода ..	216
8.6. Ведення вагітності при резус-несумісності крові матері і плода	221
8.7. Сучасні погляди на лікування та розродження вагітних з ізоіммунними конфліктами ..	222
8.8. Профілактика резус-імунізації	224

РОЗДІЛ 9. Інфекції, що передаються статевим шляхом, у вагітних. Внутрішньоутробне інфікування плода

9.1. Інфекції, що передаються статевим шляхом, у вагітних	227
9.1.1. Загальні підходи до консультування вагітних щодо інфекцій, які передаються статевим шляхом	227
9.1.2. Клініка, діагностика, лікування вагітних, що інфіковані збудниками ІПСШ	231
9.2. Внутрішньоутробне інфікування плода. Алгоритм ведення вагітних з інфекціями, що передаються статевим шляхом	263

9.2.1. Внутрішньоутробне інфікування плода	263
9.2.2. Клінічні наслідки ВУІ. Алгоритм ведення вагітних з інфекціями, що передаються статевим шляхом.....	267

РОЗДІЛ 10. Післяпологові інфекційні захворювання.....272

10.1. Етіопатогенез післяпологових інфекційних захворювань	273
10.2. Клініка, діагностика та особливості лікування окремих форм післяпологових інфекційних захворювань	274
10.2.1. Післяпологова виразка (ранова інфекція) промежини, піхви, шийки матки	274
10.2.2. Лохиометра	275
10.2.3. Післяпологовий ендометрит	276
10.2.4. Післяпологовий сальпінгоофорит	279
10.2.5. Післяпологовий параметрит	280
10.2.6. Післяпологовий пельвіоперитоніт	282
10.2.7. Післяпологовий перитоніт	283
10.2.8. Післяпологові тромбофлебіти	284
10.2.9. Післяпологовий мастит	287
10.2.10. Післяпологовий сепсис	292
10.3. Загальні принципи медикаментозного лікування післяпологових інфекційних захворювань	299
10.3.1. Антибактеріальна терапія	299
10.3.2. Інфузійна терапія.....	300
10.3.3. Антитромботичні засоби	301
10.3.4. Нестероїдні протизапальні препарати	302
10.3.5. Імуноактивні засоби	302
10.3.6. Ензими	303
10.3.7. Методи екстракорпоральної детоксикації.....	303

РОЗДІЛ 11. Шоки і термінальні стани в акушерстві305

11.1. Геморагічний шок	306
11.1.1. Етіологія геморагічного шоку	307
11.1.2. Патогенез геморагічного шоку	307
11.1.3. Клініка і діагностика геморагічного шоку	309
11.1.4. Лікування геморагічного шоку	311
11.2. Інфекційно-токсичний (септичний) шок.....	316
11.2.1. Етіологія септичних станів	317
11.2.2. Патогенез сепсису і септичного шоку	317
11.2.3. Діагностичні критерії сепсису і септичного шоку	319
11.2.4. Клініка септичного шоку	320
11.2.5. Лікування сепсису і септичного шоку	322
11.3. Обструктивний шок	327
11.3.1. Емболія амніотичною рідиною	327
11.3.2. Тромбоемболія легеневої артерії (ТЕЛА).....	331
11.4. Синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові	338
11.4.1. Етіопатогенез ДВЗ-синдрому	338
11.4.2. Класифікація і клініка ДВЗ-синдрому.....	341

11.4.3. Лабораторна діагностика ДВЗ-синдрому	343
11.4.4. Особливості ДВЗ-синдрому при деяких видах акушерської патології	344
11.4.5. Лікування ДВЗ-синдрому	346
11.5. Гемотрансфузійний шок	347
11.5.1. Етіопатогенез гемотрансфузійного шоку	347
11.5.2. Клінічна картина і діагностика гемотрансфузійного шоку	348
11.5.3. Лікування гемотрансфузійного шоку	350
11.6. Анафілактичний шок	351
11.6.1. Етіологія анафілактичного шоку	351
11.6.2. Патогенез анафілактичного шоку	352
11.6.3. Клініка і діагностика анафілактичного шоку	354
11.6.4. Лікування анафілактичного шоку	355

РОЗДІЛ 12. Гострий живіт в акушерстві 359

12.1. Гострий апендицит у вагітних	360
12.2. Гострий холецистит у вагітних	364
12.3. Гострий панкреатит у вагітних	366
12.4. Вагітність і гостра кишкова непрохідність	370
12.5. Перфорація виразки шлунка і дванадцятипалої кишки у вагітних	376
12.6. Перекрут ніжки пухлини яєчника у вагітних	377
12.7. Перитоніт в акушерстві	377

РОЗДІЛ 13. Екстрагенітальна патологія і вагітність 383

13.1. Вагітність і пологи при захворюваннях серцево-судинної системи	384
13.1.1. Зміни в системі кровообігу при вагітності	384
13.1.2. Алгоритм діагностики і ведення вагітних з кардіальною патологією	386
13.1.3. Серцева недостатність і вагітність	390
13.1.4. Ревматизм і вагітність	397
13.1.5. Набуті вади серця у вагітних	402
13.1.6. Вроджені вади серця у вагітних	409
13.1.7. Хвороби міокарда у вагітних	413
13.1.8. Аритмії, пов'язані зі структурними та вродженими вадами серця	416
13.1.9. Артеріальна гіпертензія у вагітних	418
13.2. Вагітність і пологи при захворюваннях легень	423
13.2.1. Бронхіальна астма та вагітність	423
13.2.2. Пневмонія у вагітних	431
13.3. Вагітність і пологи при захворюваннях нирок	435
13.3.1. Пієлонефрит у вагітних	436
13.3.2. Гестаційний пієлонефрит	441
13.3.3. Безсимптомна бактеріурія	445
13.3.4. Гломерулонефрит у вагітних	445
13.3.5. Сечокам'яна хвороба у вагітних	450
13.3.6. Вагітність і пологи у жінок з однією ниркою	450
13.3.7. Вагітність і пологи при трансплантованій нирці	451
13.4. Цукровий діабет і вагітність	453

13.4.1. Класифікація цукрового діабету (за А. С. Єфімовим)	453
13.4.2. Етіопатогенез цукрового діабету	454
13.4.3. Цукровий діабет I і II типу у вагітних	456
13.4.5. Розродження вагітних з цукровим діабетом	461
13.4.6. Гострі ускладнення цукрового діабету у вагітних	462
13.4.7. Особливості розвитку плода і новонародженого при цукровому діабеті у матері.	466
13.5. Анемія і вагітність	468
13.5.1. Залізодефіцитна анемія вагітних	469
13.5.2. Фолієводефіцитна анемія (ФДА)	475
12.5.3. Інші види анемії у вагітних	476
13.6. Загальні принципи ведення та розродження вагітних з екстрагенітальною патологією	477
13.6.1. Принципи ведення вагітності у жінок з екстрагенітальною патологією	477
13.6.2. Принципи розродження вагітних з екстрагенітальною патологією	481
Додатки	484
Додаток 1. Преіндукція та індукція пологів	485
1.1. Преіндукція та індукція при цілому плодовому міхурі	487
1.2. Преіндукція та індукція пологів при передчасному відходженні навколоплідних вод	490
Додаток 2. Ведення вагітності і пологів у жінок з передчасним розривом плодових оболонок.	492
2.1. Госпіталізація вагітних з підозрою на ПРПО	492
2.2. Діагностика (підтвердження) ПРПО	492
2.3. Ведення вагітних з передчасним розривом плодових оболонок	493
2.4. Тактика ведення вагітних при наявності інфекційних ускладнень	496
Список літератури	497

Навчальне видання

Ліхачов Володимир Костянтинович

Акушерство

Том 2. Сучасна акушерська практика

Підручник

Редактор *О. В. Марчук*

Коректор *Л. Я. Шутова*

Художники-ілюстратори: *А. Ільчук, І. Савчук*

Комп'ютерна верстка: *О. С. Парфенюк*

Підписано до друку 21.10.21. Формат 70×100/16. Папір крейдований.
Гарнітура Mugiad Pro. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 41,49. Зам. № 2134.

ПП «Нова Книга»

21029, м. Вінниця, вул. М. Василюка, 20

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 2646 від 11.10.2006 р.

(067) 6562650, (063) 5270178

E-mail: info@novaknyha.com.ua

www.nk.in.ua